

RÉGÉSZET ÉS MAGYAR ŐSTÖRTÉNET (II/12.)

Darai Lajos (Kápolnásnyék):

Miben laktak magyar őseink?

Az őstörténeti ismeretekkel kapcsolatos tapasztalataink azt mutatják, hogy majdnem mindenki a korábban megszerzett hagyományos tudásához illeszti az újonnan hallott híreket. ***Például ahhoz a túlhaladott, mert az egyre bőségesebb kutatási eredmények tükrében tarthatatlan elmélethez, amely szerint egy messziről érkezett magyarság foglalta volna el a honfoglalás idején a Kárpát-medencét.*** Így aztán a kellő előítélettel fogadott új hírek nem is cáfolják az immáron tarthatatlan alaptételt, hanem inkább ráépülnek, újabb téves felfogásoknak adva teret. Azzal ugyanis semmivel nem kerültünk közelebb az igazsághoz, hogy újabban már nem Nyugat-Szibéria középső részét tekintik kiindulási pontnak, hanem a déli területét. ***Javaslom e tanulmány olvasóinak, hogy nézzenek körül az [Acta Historica Hungarica Turiciensia](#) jelen és a többi száma tartalmas őstörténeti tanulmányai körében.*** Az itt megjelent írásokban nemcsak a szóban forgó kiindulást cáfoljuk, hanem megalapozottan (embertani, régészeti, néprajzi és nyelvészeti adatokkal) érvelünk a magyar nép és nyelv Kárpát-medencei eredete mellett, vagyis nem pusztán feltételezésekkel élünk, hanem bizonyítékokkal szolgálunk.

Érdemes persze olyan részletekkel is foglalkozni, amelyek nemcsak olvasóinkat érdekelheti, hanem – mint kiderült – szerkesztőségünk tagjait is izgatja.

Arra a felmerült kérdésre, hogy vajon jurtáival együtt érkezett-e ide ezeregyszáz éve a magyarság, jó válaszokat találunk a tágabb szakirodalomban is. Még egyik egyetemi jegyzetünkben is írnak régóta megvolt házaikról. ***Am ha váltig azt hangoztatjuk, hogy mi a hátunkon a házunkkal ódalogtunk be a Kárpát-medencébe, akkor persze rögtön semmi közünk nem lesz sem ezekhez a régi lakóházakhoz, sem semmihez, amit itt és egész Európában szorgos őseink megteremtettek.***

Holott őstörténeti rovatunk írásai bizonyítják a vonaldíszes-kerámia kultúráról (Bandkeramik, Dunai I. vagy Danubien I.): ez a Duna-vidéken és Közép-Európában elterjedt korai neolitikus kultúra a nevét jellemző kerámiadísztéséről, a még nedves agyagba karcolt ívelt vonalú, vagy meanderes díszítéséről kapta. S ezt a kultúrát *hosszú, téglalap alakú, cölöpszerkezetű ház jellemzi, ezen túlmenően pedig állattenyésztés és irtásos, kapás földművelés.*

Legkorábbi megjelenése a magyar Alföldön az ún. „Alföldi vonaldíszes kerámia”, melynek népe a Körösöktől északra fekvő Tisza vidéki síkságon élt. *Ebből a centrumból elterjedve az európai folyó völgyekben egy homogén kultúrát létrehozva terjedt el!*

Márpedig a „neolitikum” a csiszolt vagy újkőkor, vagyis az emberiség történetének kb. Kr. e. 9000/5000-3000-ig tartó korszaka. Erős érintettségünk okán érdemes többet is megtudnunk róla: *„Régészeti lelőhelyei alapján több kultúrát különböztetünk meg. Általánosan jellemző, hogy ekkor alakultak ki a maihoz hasonló éghajlati viszonyok, megkezdődött az élelemtermelés, kialakult a letelepült életmód. Eszközkészleté-*

nek jellemzői a **csiszolt kőszerszámok**, átlukasztott kőbalták, nyílhegyek. Ez a korszak jelenti a **növénytermesztés** kezdetét, de különösen a korszak kezdetén még nagyon fontos a vadászat is. Kialakult a **fazekasság**, élelmiszeripari technikái közül megjelent a **főzés**. A növénytermesztéssel párhuzamosan megjelentek **háziállatok**. Az élelmiszeripar mellett kialakult a **szövés** és **fonás**. Ettől a kortól kezdve, bármennyire is vándorolnak az emberek népcsoportjai, **egyetlenegy fajta sem tűnik el úgy nyomtalanul, hogy másik fajta lépne helyébe**. A kulturális fejlődés **nem szakad meg** többé, hanem **fokozatosan tökéletesedik** tovább.”

Ugyancsak sok közünk van a neolitikum másik jellegzetes kultúrájához, a „**lengyeli-kultúra**”-hoz:

„Kései vonaldíszes kerámia, hasított kőkés, csiszolt és átfűrt kőbalta, kalapált réz ár, horog és gyöngy tartozik lelet-együttesébe. Folyók fölötti magaslatokon vagy fennsíkokon **építkeztek**. Fontosabb lelőhelyei: Zengővárkony, Villánykövesd, Pécsvárad stb.”

És ha 17 ezer éve itt már **bőrrel fedett rúdsátorban** laktak, akkor a sztyeppei jurta igen nagy visszalépést jelentett volna csupán ezer éve. Márpedig a „**gravetti-ipar**” néven említett kultúra leírása szintén Kárpát-hazánk területi érintettségét bizonyítja:

„...felső paleolitikus ipar, a felső-auragnaci kultúra 29-22 000 évvel ezelőtti ipara. Ma felső-perigordinak is nevezik. Jellemzői a kisméretű, finoman megmunkált hegyes pengék, árvésők és csont dárdahegyek. Spanyolországtól Dél-Oroszorszáig széles körben elterjedt. Számos lelőhelye Magyarországhoz köthető, így Bodrogkeresztúr (28 700 éves) és Árka (18 700 éves) lelőhelye. Ezekre nagyméretű penge, véső és vakaró jellemző. A Duna-kanyarban jellegzetes folyó menti vadásztanyákat tártak fel: Pilismarót I. (Öregek dűlő), Pilismarót II. (Diós), Pilismarót III (Pálrét), Szob, Zebevény, Nagymaros, Verőce lelőhelyein. Ezek kora 17 000 év. Ide tartozik Dömös is, aminek jellegzetes lelete a **bőrrel fedett rúdsátor**; Szob, ahonnan ékszeranyag rendszeres gyűjtésének „kitermelésének” első jelét jelenti. A ságvári 18 600-17 400 éves lelőhely rénszarvasra specializálódott vadásztelep, ahonnan agancs és kőeszközök kerültek elő. Itt tárták fel az **első lakógödörket**, amelyek téli szálláshelyek lehettek.” ([T. Horváth Ágnes: Őskor. Belvedere jegyzetek I. Szeged, 2003.](#))

Az általában könnyen elérhető, persze egyoldalú tudományos közleményt bedolgozó felületeken (pl. a Wikipedián) is foglalkoznak a kérdéssel:

„A vonaldíszes kultúra ismertetőjegye a hosszúház is. A legrégebbi, 7500 éves hosszúházak nyomait a Magyarországon tárták fel: 1995–1996-ban az M3-as autópálya nyomvonalán végzett leletmentésnél Füzesabony-Gubakút lelőhelyen, 2007-ben pedig a Szombathely környéki Torony község Nagyrét dűlő lelőhelyén. A legnagyobb dunántúli VK települést a Balaton déli partján fekvő Balatonszárszó mellett tárták fel 2003-ban. A kultúrához köthető, Kr. e. 5500-5000 között épített 45 hosszúházból 39 egy sűrűn beépített körzetet alkotott.” (Lásd: [itt](#))

„...a házak hossza akár a harminc métert is elérte. Előbb Németországban találtak ilyen épületeket, azután Ausztriában, de Magyarországon nem. Kiderült, hogy csak azért nem, mert "lyukakat" ástak. Az autópályás feltárások során, amikor egybenyitottak két hektárt, azonnal a felszínre kerültek a házak. A balatonszárszói telep Európa egyik legnagyobb települése.” ([Silberer Vera: Átmeneti kultúra. Beszélgetés Bánffy Eszterrel. Természet Világa 139. évfolyam, 5. szám, 2008. május.](#))

Újkőkori lakóház rekonstrukciója a Polgár melletti skanzenben
(forrás: wikimedia commons)

[Egy összefoglaló mű szerint](#) (azóta még sokkal reprezentatívabb kiadvány is készült):

„FÜZESABONY–GUBAKÚT – Domboróczi László. A lelőhely 1993-ban, az M3-as autópálya nyomvonalán végzett régészeti terepbejárások során vált ismertté, leletmentésére 1995-ben és 1996-ban került sor. A humuszréteg folyamatos eltávolítása során, a gazdag leletanyagot tartalmazó gödrök között, általában a gödørsor egyik oldalán feltűnőbben és sűrűbben oszlopok sötét foltjai rajzolódtak ki a sárga altalaj szintjén, melyek többé-kevésbé egyértelműen körvonalazták az egykori házak alaprajzait. A szabályosságokból ítélve a házak fő vázát többnyire 4×3 oszlop alkotta. Az épületek tehát zömében háromosztatúak voltak, szélességük 6, hosszúságuk 14-16 méter lehetett [84-96 m²!]. A falakat bizonyára vesszőfonatok képezték, melyeket agyaggal tapasztottak be. Áglenyomatos átégett agyag rögöket a hulladék gödrök és kutak betöltésében találtunk. A házak ÉK–DNY irányú sorokba rendeződtek, az egyes épületek hosszanti tengelye egységesen ÉNy–DK felé mutatott. [Nem lehet véletlen, hogy középkori templomaink tájolása ugyanez. Bár ők nem ismerték ennek az ásatásnak az eredményeit... Tehát, ez is a Kárpát-medencei magyar folytonosság bizonyítéka!] A feltárt területen 4 házsort lehetett megfigyelni. A házak gödrökkel ellentétes oldalán, a sarkoknál sírok kerültek elő egyesével vagy kisebb (2-3-as) csoportokban. Az így kirajzolódó település szerkezetet különösen gazdag leletanyag kísérte. A gödrökből előkerült leletanyag zömét az alföldi vonaldíszes kerámia kultúrájának százezres nagyságrendű kerámiatöredékei jelentik. A nagy mennyiségű állatcsont mellett, melyekből eszközöket (tűket, árat, kanalakat, vésőket, sarlónyelet) is készítettek, sok kőeszköz (balta, véső, penge) és ékszer (gyöngy) is előkerült. A begyűjtött további leletek és nagyobb mennyiségű talajminta vizsgálata révén jóval árnyaltabb kép vázolható majd fel e korai földművelő, állattenyésztő közösség életéről és környezetéről. [Ezzel kellene foglalkoz-

nunk inkább, mint 4-8000 kilométerrel keletebbre történekekkel!] A Gubakútról eddig megvizsgált 15 db 14C-es minta alapján a lelőhely nagyjából a Kr. e. 5500–5200 közötti időszakra keltezhető, ami az AVK korai időszakát képviseli.

A rézkori településekről korábban alkotott képet az utóbbi időben folytatott nagy felületű kutatások jelentősen átformálták.

"Különösen igaz ez a Dunántúl területére, ahol újabban számos lelőhelyen vált bizonyíthatóvá a felszínre épített házak használata. Ez a felfedezés is módosította a 'gödörlakásokkal' kapcsolatos addigi elképzelést, és világossá tette, hogy a rézkori településeken talált, kemencékkel vagy más tüzelő berendezésekkel ellátott gödrök nem feltétlenül lakás céljára készültek, hanem egyéb tevékenységek helyszínei lehettek. A korai rézkorhoz viszonyítva a középső rézkor első felében feltűnően sűrű települési hálozat alakult ki a Dunántúlon." ([Visy Zsolt \[főszerk.\]: Magyar régészet az ezredfordulón. Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Teleki László Alapítvány Bp. 2003.](#))

Ha komfortjukat tekintve nem is, méretük alapján egy mai komoly családi házzal vetekednek azok az újkőkori építmények, amelyeket a vas megyei Torony község határában tártak fel a régészek.

*„... határos azzal a séi területtel, amely a hetvenes évek vége óta Európa-szerte híres, védett régészeti lelőhely... Sé Malomi dűlő nevű határrészén találták meg harminc esztendővel ezelőtt a Lengyel-kultúra egyik legjelentősebb magyarországi lelőhelyét. A kései neolitikum időszakában, mintegy hat és fél, hétezer évvel ezelőtt létező népcsoport a Tolna megyei Lengyel községről kapta a nevét, jellegzetes tárgyaikra pedig rábukkantak később a mai Szlovénia, Szlovákia, Morva- és Csehország, Dél-Lengyelország valamint Ausztria keleti területén is... A toronyi ásatáson feltárt emlékek közül a legimpozánsabbak a **házmaradványok** voltak: **a legnagyobb csaknem negyven méter hosszú, hét és fél méter széles, legmagasabb pontján nyolc méter magas lehetett... Kr. e. 5500 körül Torony határában tehát a Vonaldiszes kultúra képviselői éltek. A társadalmuk felépítéséről nem sokat tudunk, azonban a 140-200 négyzetméteres hasznos alapterületű házak** mérete miatt valószínű, hogy egy-egy épületben több kiscsalád lakott. A fennmaradt, meg nem bolygatott földrétegeknek és a feltárt, égett agyagtöredékeknek köszönhetően azt is megállapították, hogy nem egyszerű faépületek voltak: **a vesszővel befont favázra ugyanis a hőszigetelés érdekében 50-60 cm vastag agyagot tapasztottak. Ezt nevezzük paticsfálnak.**"* ([Peter Bertus-Barcza: Hétezer-öttszáz éves „luxusházak” Vas megyében. National Geographic 2007.11.29.](#))

KITERJEDT ÚJKŐKORI TELEPÜLÉST TÁRNAK FEL TOLNÁBAN:

„Roncsolásmentes módszerekkel, többek között magnetométerrel és kis felületű ásatással végeznek kutatást az MTA BTK Régészeti Intézetének munkatársai Tolna-Mözs határában, ahol a korábban feltártnál lényegesen nagyobb újkőkori települést azonosítottak.”

Nyolcezer éves őskori település Tolna-Mözs határában

A hozzávetőleg hatvan hektárnyi, néhány méterrel a környezete fölé magasodó területből öt hektáron már 2008-ban és 2009-ben, az M6-os autópálya építése előtt feltárták a település 47 épületét. Az épületnyomokkal együtt 30-40 ezer tárgy, főleg kerámia töredékek és állatcsontok kerültek elő – mondta Marton Tibor, a jelenleg is a helyszínen dolgozó kutatócsoport tagja az MTI-nek. A nagy felületű ásatást követően a kutatást roncsolásmentes módszerekkel, magnetométerrel, drónfelvételek segítségével 2011-ben, 2013-ban majd 2016-ban folytatták. A munkák során kiderült, hogy a Kr. e. 6. évezred második felében lakott település jóval kiterjedtebb lehetett, mint azt korábban feltételezték: összesen mintegy **150 épületet** sikerült azonosítani.

A magnetométeres felméréssel felfedezett régészeti jelenségek közül három-három, egyenként 3 méterszer 15 méteres szelvényben egy újabb épület részletének maradványait is feltárják

egy, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal által támogatott, négyéves program keretei között.

Ekkora újkőkori települést még nem tártak fel Magyarországon

A korszak házainak jellegzetessége, hogy sűrű oszlopszerkezettel megépített, nyeregtetős konstrukciók voltak, hasonló egykorú épületeket Kelet-Európától a Párizsi-medencéig hatalmas területen ismer a régészet. Az új módszerek előnye az autópálya építését megelőző feltárással szemben, hogy finomabb eljárásokkal pontosabb információkhoz lehet velük jutni. A drónnal készült, nagy felbontású digitális képek adataiból például fotogrammetriai módszerrel egy speciális program állít össze háromdimenziós modelleket, így mintegy húsz hektáryi területről hoztak létre térinformatikai rekonstrukciót.

A település mérete azért meglepő, mert az újkőkor ezen időszakáról az ezredfordulóig azt gondoltuk, hogy – ellentétben más közép-európai régiókkal –, Magyarországon gyakoribbak voltak a kis települések korlátozott számú épülettel. Az utolsó két évtized számos, Nyugat-Magyarországon folytatott ásatása meggyőzően bizonyította a **nagy kiterjedésű, sok generáció által folyamatosan lakott települések** létét. Egy fontos településcsoport éppen a Tolnai-Duna mentén húzódik. Ennek központi telepe a tolna-mözsi, amely még jelen ismereteink alapján is kivételes jelentőségű – mondta Marton Tibor.

A kőeszközök alapanyaga nagyrészt a Mecsekből származhatott

A régészek a most megnyitott felületen eljutottak a ház feltételezett belső járósíntjéig, amely a jelenlegi talajszint alatt mintegy hatvan centiméterrel húzódik. Többek között kerámia tárolóedények töredékei, őrlő kövek, radiolarit kőeszközök és obszián penge került elő; a kőeszközök egy része a **Mecsekből** származhatott, obszián viszont legközelebb a **Tokaji-hegységben** gyűjthető - tette hozzá. Az a korábbi kutatások és elemzések alapján is tudható, hogy az itt élt újkőkori ember gazdasága kultúrnövényekre és háziasított állatokra épült. Utóbbiak közül ebben a korszakban elsősorban szarvasmarhatartás játszotta a legfontosabb szerepet, ami prosperáló ágazat lehetett, vadászott állatok csontjai csak kis számban kerültek elő.

Nem eldöntött, hogy a Közel-Keletről telepedtek-e be az őslakók

A régész szerint a tolna-mözsi település helyi jelentőségén messze túlmutatva betekintést enged az élelemtermelés közép-európai elterjedésének folyamatába, amelyben a Duna mint útvonal kiemelkedő szerepet játszott. Az új eredmények segíthetnek többek között annak a kérdésnek az eldöntésében is, hogy a neolitikum idején itt élt népesség közvetlenül Délkelet-Európából, végső soron a Közel-Keletről áramlott be a Dél-Dunántúlra, vagy helyi, vadászó és gyűjtögető életmódot folytató népcsoportok vették át a közel-keleti eredetű termelési technológiát. A genetikai vizsgálatok eredményei mellett az előbbi elméletet támogatják a fellelt kerámiatöredékek balkáni eredetű díszítései is [ismeretese a kisázsiai Catal-Hüyük díszítő jelképi alakzatai, amelyek megjárták a Fekete-tenger északi oldalát is, amikor még tó volt, majd a feltöltődés után oda is visszatértek, de a Kárpát-medencébe is jött a katasztrófa elől, tehát az alakzatok nem feltétlen balkáni eredetűek, hanem sokkal régebbiek és valójában vándormotívumok...] (ahogy [innen](#) látható, és [innen](#): Béres Attila: *„A Fekete-tenger kialakulása.” Az őskori ember és a klímaváltozás: szörnyű katasztrófák születtek az özönvíz legendákat.*)

Jegyezzük azonban meg: a genetikai eredmények mást mutatnak, mint amit a fenti cikk állít. **Az erre az időszakra vonatkozó genetikai adatok szerint a lakosság 73,3 %-ában őskőkori génmutációk mutatkoznak (Eu-17-18) és az Anatólia felől érkező földművesek aránya csak 8,9 % (Eu4) volt.** (Ezt mindenki tudhatja innen: *Semino, Ornella—Passarino, Giuseppe—Oefner,*

Peter J.—Lin, Alice A.—Abruzova, Svetlana—Beckman, Lars E.—De Benedictis, Giovanna—Francalacci, Paolo—Kouvatsi, Anastasia—Limborska, Svetlana—Marciková, Mladen—Mika, Anna—Mika, Barbara—Primorac, Dragan—Sanatachiara-Benerecetti, A. Silvana—Cavalli-Sforza L. Luca—Underhill, Peter A.: „The Genetic Legacy of Paleolithic Homo sapiens sapiens in Extant Europeans: A Y Chromosome Perspective.” *Science* 290, 2000. november 10, pp.: 1155-1159.)

A mai helyzetben az a különleges – és a megalapozatlan véleményekre, „kutatási eredményekre” nézvést veszélyes –, hogy még tízet sem kell kattintani világhálón, és mindez már elérhető, amit mi most hozzátettünk csupán a ház kérdéséhez; és mennyire jól eligazít már ez is bennünket öseinket illetően! De hát ott van még az élet többi területe is, ahol helytálltak, alkottak, és tovább adták nekünk műveltségüket, aminek folytonosságát máig mindenki érzékeli és élvezi. Ráadásul vannak jelentkezők a mi régmúltunkra manapság, akik ki akarják sajátítani. [Írtunk erről a Szilaj Csikón is.](https://szilajcsiko.wixsite.com/ujszilaj/m-20160406-cser-ferenc-s-darai-lajo) (Ez a link <https://szilajcsiko.wixsite.com/ujszilaj/m-20160406-cser-ferenc-s-darai-lajo> csak a Google-ba bemásolva működik. – a Szerk.) **Talán lesznek népünk jobbjai között, akik észbe kapnak és nem dobják oda az ázsiai teljesen hamis látványnak ezt a nagyszerű örökségünket, amely valójában megtartott bennünket, nem ezer, de tízezer évek óta.**

Kukutyin–Tripolje ezer évvel Kína előtt. (A képek [innen](#) valók.)

Mi vagyunk a Kárpát-medencei ókor és középkor örökösei

Azt vettem észre, Dr. Kásler Miklós minisztersége óta sokkal erőteljesebben nyilvánulnak meg azok, akik az ázsiai „dolgainkat” összekötik az itteniekkel. S persze a dolgok a valósághoz (nem az ázsiaisághoz) hűen alakulnak, azaz ők nem nagyon vannak tudatában, hogy a legtöbb ázsiaiainak képzelte műveltségi elem valójában nem onnan van. Ha van benne közös, akkor az sokkal régebbi, vagy műveltség terjedéssel inkább innen ment el. A hosszú idő és a nagy távolság ugyanis nincs figyelembe véve általuk, csak az az eszmei azonosság, amit érzékelnek, és persze

sokszor az ázsiaiak szájába adnak. Eközben nekünk nem sok babér jut, mert nem úgy beszélünk, hogy a nyelvünket ázsiai vargabetűvel kunkorítsuk. Nekem legalábbis nincs olyan hosszú, hogy még csomót is tudnék kötni rá. De a legtöbbjüknek Ázsiáig érő van, és túlzásba viszik a kunkorítást.

Aki ismeri a tudomány világából agyunk, elménk természetét, az tudja, hogy elég, ha csak némi utalásokra, hasonlóságokra bukkanunk két lelet között, s máris hajlamosak vagyunk megfeledkezni a lényeges különbségekről, s azt gondolni, hogy azért a meglátásunk iránya jó. Ugyanezt tudjuk tenni mi, a mellérendelés hívei is, amikor a mellérendelés elvét fedezzük a dolgok mögött, származzanak ezek bárhonnét. Abban már nem vagyok biztos, hogy többekben, akik ugyan nem ázsiai eredetűnek tartanak minden jót, de „onnan visszajöttek”, ez így tudatosodna, de azért őket is a nagyfokú hasonlóság mozgatja. Észrevették, hogy erre a nép is jobban vevő, mert látványos a dolog, így aztán még sikerük is van. Részemről ezért nem izgulok nagyon az ő sikerükön, noha a látvány és az érzés miatt egyre bővül és erősödik a tábor. Belefér nekik a magyar itteni eredet, csak még kell az ázsiai vargabetű is. (Lásd legutóbbi két írásunkat a Szilaj Csikón: [itt](#) és [itt](#).)

Pedig ha elvetnénk a tarthatatlan és feloldhatatlan ellentmondásokat (pl. a logisztikai lehetőségeket), ugyanakkor elfogadnánk a napnál világosabb egyezéseket, ez sokkal-sokkal több „érdemet” nyújtana nekünk, hiszen nem kevesebbet igazolna, mint hogy **mi vagyunk a Kárpát-medencei ókor és középkor örökösei**. Egyébként ezért kell bevenni a többi itt élő népet, még a németet is, mert egyrészt korábban is itt éltek – bár többnyire akkor még magyar alakban (lásd Varga Csaba könyvét a szlovák nyelvnek mint elrontott magyarnak a dolgáról) –, másrészt most csak velük együtt töltjük ki azt a területet, amely szóba jön az ilyen múlt egésze kapcsán.

Szádeczky-Kardoss Irma szerint:

„...keletre visz minket az a szokásjogi gyakorlat is, amely – a nyugati jogtól merőben eltérően és egészen az újkorba hatóan – az árvák között a legkisebb fiú jogát biztosította az apai házhoz, s annak gazdasági javaihoz (Tripartitum I:40). Itt, a joggal való párhuzamban, a jog és a vallás egy-gyökerűségét mutatja népmeséink karizmatikus legkisebb fiúja, a jövő letéteményese. Ennek a keleti múltnak a színterei egyelőre még homályosak, de a szumér mitológia is feltétlen figyelmet érdemel a gyökerek keresésében. A jelenlegi ismeretek szerint ugyanis ott található legrégebb ismert nyomai a legkisebb gyermek karizmájának és jogi kedvezményezettségének is (de nem a mitológiában tehát először, hanem a magyar népmesékben). Van a Mezopotámiában termett, s onnan szétáradt mitológiának egy számunkra igen érdekes istennője: Anat-Inanna-Ninni-Anahita-Astarte-Istár.”

Lehetséges tehát, hogy nem onnan áradt szét, és gondoljunk a Tatárlakai táblákra, és Colin Renfrew vissza is vonta az eredeti mezopotámiai műveltség-szétáradás elméletét. C. Renfrew: *Before Civilization. The Radiocarbon Revolution and Prehistoric Europe*. Jonathane Cape, Thirty Bedford Sq. London, 1973.) Egyes népek és korok e más-más nevekkel illették (az istennőt).

„A szépség, illetve a gyógyítás, egyúttal a háború és a harc istennőjének, a harcolók védelmezőjének tekintették. Alakjának képzőművészi megjelenítését általában a csapodár szemérmertlenség kifejezéséül értelmezik. Rendszerint még akkor is, amikor nemcsak ő látható az ábrázolaton, hanem nyilvánvalóan harci jelenet résztvevője, a harcolók egyikének oldalán 'szemérmertlenül mutogatva magát' az ellenség felé fordulva, az ellenség és a védelmezett alak között. Később a harci jelenetekben már csak a fél lába mezítelenkedik ki a ruhája alól, majd – így a szkíta művészetben is – csak a ruha jelképes szabása és lengése jelzi kilétét. Nos, ez a figura is megjelent Magyarországon, mégpedig több megjelenítésben, egyebek között egy Árpád-kori (Magyar-szentpál, Kolozs m.) templomunkban. Ahol is – László Gyula leírása szerint – az oltá-

riszenség fülkéjének védelmére, 'hogy a rontó tekintetnek útját állja, s azt magára vonja, egy magát szemérmetlenül mutogató mezítelen néember kifaragott képe állt'.”

Hogy a jelenség nálunk régebbi, azaz itt eredeti, ismételten jelzi, hogy nálunk nincsen mitológiai neve a mezítelen néembernek.

„De mielőtt Magyarszentpálra érkezett volna, ugyancsak megjelent a szkíta művészetben is: lószerszámok homloklemezein, sátoztartó rudak hegyébe tűzött bronzfigurákban, vért- és ruhadíszeken, tábori eszközökön. A felhasználási mód egyértelműen jelzi itt is a harcost segítő, oltalmazó szerepkört. És nemcsak bronzfigurákban, kőportrékban érkezett el hozzánk ez a harcban oltalmazó szumér istennő, hanem élő, s gyakorlati valóságban is. László Gyula a görög Kinnamosztól, mint szemtanútól idéz ennek bizonyítékául egy történetet. Zimony ostromakor egy várbéli magyar varázsló-asszony kiállt a bástyafokra, s a szoknyáját a nyakába kanyarítva, szemérmetlen felét mutogatta a bizánci ostromlóknak, közben varázsszavakat mormolt, s így védte tőlük az ostromlottakat.”

Itt ismét az eleven – meztelen – hagyománnyal van dolgunk, míg máshol már mitológiává merevült hagyományról, azaz nem 'bronzfigurákban, kőportrékban érkezett el hozzánk ez a harcban oltalmazó szumér istennő', hanem fordított irányú hatásról van szó, illetve olyan eredetiségről, eredeti azonosságról és nem kapcsolatról, amire eddig gondolni se mertünk.

„Az ókori kelet civilizációjának feltárása és az ékiratok megfejtése nyomán a történészek arra következtettek, hogy Szumérban született meg az első olyan írásban fennmaradt jogrendszer, amely a társadalmi rend szabályozását, a jogalkotást és a törvénykezést a közrend és a köz igazgatása, valamint a szociális jólét és igazságosság szolgálatába állította. A jogélet legfontosabb értéke az igazság volt. És ha az előbbi példánál a kultúrtörténeti elemek Szumérből Magyarországra kerülésében a szkíta közvetítést tekintjük, mindenképpen jelentősnek kell tekintenünk azokat az ókori történeti adatokat is, amelyek a szkítákat egyrészt a legrégebbi népek mondják, – ami a szumérokkal való közvetlen kapcsolatot is megengedi – másrészt a legigazságosabb népek írják.”

(Szádeczky-Kardoss Irma: „A jogtörténeti kutatás, mint eszköz a magyar őstörténet felderítésében.” Magyar út és nehézségei a nemzetállamtól az övezetek Európájába a huszadik század fordulóján. Avarok – onogurok – magyarok. A Hatodik Magyar Történelmi Iskola és a Tizenkettedik Magyar Őstörténeti Találkozó előadásai és iratai Tapolca 1997. Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9349119 és [Acta Historica Hungarica Turiciensia XII. évf. 1. sz. pp. 194-196](#))

Az igazságosságunkra utalás pedig az Iliászban található jellemzésünkre, de az nem a sztepei harcosokra, hanem a Kárpát-medencei lakosokra vonatkozott. Pannóniáról szóló könyvében Mócsy András az Iliász tizenharmadik énekének elejét idézi, mint a legkorábbi tudósítást Közép-Európa földrajzáról és népeiről:

„Zeusz miután Hektórt s népét a hajók fele vitte, / ott is hagyta a fáradalom s örökös hadivész közt; / ő maga meg ragyogó szemeit másmerre vetette, / messze lovas thrákok tájékát vette szemügyre, / harcos műsz népét s tejjó jó kancafejekét”.

A műsz nép azonosítása korábban – tévesen – lehetetlennek látszott, mivel mys népet csak a kisázsiai Mysiában ismertek, de aztán

„Posezidóniosz, a hellénizmus utolsó nagy tudósa oldotta meg a kérdést, amikor arra utalt, hogy a trákok északi szomszédságában élő moiso nevű törzs azonos lehet a Homérosznál szereplő mysoi népével (Strabón VII, 3).” (Mócsy András: *Pannonia a korai császárság idején*. Apolló Könyvtár 3. Szerkeszti Harmatta János. Akadémiai Kiadó, Bp. 1975. p. 7. Vesd össze Homérosz: [Iliász. XIII. ének. Harc a hajóknál](#). Devecseri Gábor fordítása.)

És Mócsy ugyan nem idézi tovább, de a homéroszi folytatás a következő sorban szintén fontos számunkra az itteniek lelkivilága szempontjából: „...és az igazszívű abiosz népek mezejét

is” – szemügyre vette tehát Zeusz. Ez az igazságosság már a híres hellenista alexandriai filozófus Philónnak is feltűnt, amint Adorjáni Zoltán jóvoltából megtudhatjuk:

„Míg az anyagi javakra és meggazdagodásra törő igyekezet igazságtalanságot szül a méltánytalanság miatt, addig az ezzel ellentétes életfelfogásból jogosság származik a méltányosság alapján. A méltányosság nagyobb boldogságot jelent a földi gazdagságnál, amelyet hiú dicsvágyak határoznak meg.”

Adorjáni még idézi Vértessy Jenő Iliász-fordítását és magyarázatát is 1913-ból:

„Ott a harcos mysek, igaz abiosok, / Kabalatejivó déli hippemolgok...” Ahol „a hippemolgon a szkítákat kell érteni, az abios pedig szegényeket jelent”.

És Vályi-Nagy Ferenc 1821-es sárospataki fordítása is érdekes:

„S a közel ütközetű Műszok, s hippémolgonokra, / kik tejevők, hosszú idejük, igaz emberek, és jók.”

Philón ugyanis ezért az idővel gazdagságért dicséri őket, mert mint mondja:

„...a javakkal és a vagyonnal való törődés sok időt emészt fel. Az idővel pedig jól kell takarékoskodni, mivel az orvos Hippokratész szerint: 'Az élet rövid, a tudomány pedig terjedelmes'.” (Adorjáni Zoltán: [A terapeuták kontemplatív kegyessége. Doktori értekezés. Debreceni Református Hittudományi Egyetem. Bibliai teológia és vallástudomány](#). Témavezető Dr. Marjovszky Tibor. Kolozsvár. 2004. p. 43.)

Mócsy András még hozzátézi:

„A görögök az archaikus korban meglehetősen tisztában voltak a Duna-völgy és az adriai part föld- és néprajzával. Azonban ezek a kereskedők által szerzett értesülések a klasszikus korban, az északi görög kereskedelem hanyatlásával együtt feledésbe merültek, vagy mitológiai elemekkel keveredve fokozatosan eltorzultak.” (Mócsy, 1975. p. 7.)

A korai ismereteket azonban mi a közvetlen kapcsolatnak is köszönjük, ami az első földműveseknek innen délre terjedésével valósult meg több hullámban, egész Balkán későbbi műveltségi és nyelvi viszonyait meghatározva.

Nyelvünk egyes kutatói szerint a magyar nyelv korai fejlettségének jele, hogy ellenállt a változásoknak, és akár a 13. vagy akár a 16. századi nyelvemlékeink változatlanyságot mutatnak, amit a bibliafordítók érzékeltek leginkább. Eszerint:

„...az ómagyar nyelv nem úgy alakult ki, mint ahogyan azt eddig tanultuk. Édes anyanyelvünk ősi formája egy birodalom életének volt a fejlett – tehát nem kezdetleges – hivatalos nyelve. Így fordulhatott elő, hogy amikor Károli Gáspár lefordította a Bibliát, akkor voltaképpen a Bibliánál régebbi nyelvre ültette át a Könyvek Könyvét. Az archaikus nyelvváltozatokat vizsgálva feltűnik a közös jellemzőjük, nevezetesen az ősiségük. Lett légyen szó óiráni, hun, szkíta vagy magyar megjelenési formáról, minden ízében fellelhető az archaikus forma. Így Károli fordítása nem nyelvfejlődést tükröz, hanem nyelvújászületést. Ha pedig ez így van, akkor a nyelvnek előtte vissza kellett fejlődnie. Izgalmas kérdések egész sorát veti ez fel.” (Szárász György: „Varázslatos a magyar nyelv.” **BOLDOGNAPOT** online ezoterikus magazin. 2012., időközben megszűnt honlapon)

Miből következik a magyar nyelv ez ősi mivolta, milyen a rokonság a többi ősi, ókori, de már holt nyelvvel? Izgalmas kérdés, amire eddig nem nagyon volt válasz, de nem is kerestük.

Lehet, hogy itt volt az a nagy ókori birodalom, amelynek hivatalos nyelve a magyar volt? Ezt éppen megerősítené, hogy a sok kutató a szkíta, a sumer és a kelta nyelveknek a magyar nyelvvel való feltűnő hasonlóságát, rokonságát találta, ahol a magyar szógyök azonos alakú és értelmű a megfelelő sumer vagy kelta szóban. Azaz a magyar nyelvet nem érintette a 'nyelvek bábéli zűrzavara'.

„A magyar nyelvnek ősiobb a logikája és alapvetőbb köze van a logikához és a számtanhoz, mint bármelyik másiknak. Sőt ... a magyar a tiszta hangzók nyelve, ill. ragokkal és képzőkkel a legtöbb szóváltozat létrehozására alkalmas. Újabb felfedezés

volt, hogy a sumer és a magyar nyelv szelleme, szerkezete és nyelvtana sok tekintetben egyezik és minden mástól különbözik. Ennél fogva az átvétel kizárható, egyezésről vagy erős hasonlításról, rokonságról lehet szó. Példa erre a hangzóilleszkedés, ami az árja nyelvekben nincs, a finnugorok közül pedig csak a finnben, az észten, a cseremiszen és a mordvinban. Avagy a kettősragozást is előhozhatnánk, ami a turáni nyelvterületen kívüül nem létezik. Ide kívánczok még a szanszkrit és a magyar nyelv összehasonlítása, amit nem kisebb szakértő, mint Körösi Csoma Sándor végzett el. Ő állítja, hogy a szanszkrit nyelv szerkezete párhuzamot mutat a magyaréval és nagyban különbözik a nyugat-európai nyelvekétől. Felteszi, hogy a szanszkrit rokonságban áll a magyarral.” (U.o.)

A történetírás jellegzetessége csupán a hatalmi hatáskört érinteni, nem foglalkozva a néppel, amely erőforrásként kiszolgálja a hatalmi törekvéseket. Okkal tekinthetünk a Kárpát-medence hatékony földművelést végző népére ilyen kiszolgálóként, aminek felhasználása érdekében a 4000 éve folyó hatalmi vetélkedés első felét a történelemhamisítás keletre telepítette (lásd [Fábián Sándor kutatásait](#)), de még a második felének első kétharmadát is meghamisította, s végig megtagadta a népnek azt a főszerepét, hogy a hatalom többnyire az ő érdekében tevékenykedett, s az ez elleni támadásokat előbb-utóbb kivédve, helyreállt ez a természetesnek tekinthető, de maig eltagadott állapot – amit egyébként most, napjainkban is nagyon várunk.

Azzal is előre lehet lépni, ha a XIX. század végi, XX. század eleji tudomány eredményeiből idézünk pár összefüggő megállapítást, amely e nézőpontból egészen mást jelent. Ezidáig nem fejthette ki igazán mindez a hatását, de az igazság szigorúbb vitatása segíthet leleplezni a történelemhamisítókat, nem az ő medrükben terelgetni tovább a ránk osztott sorsot, amely sorsban egyébként – a trianoni látszattal ellentétben – minden mai Kárpát-medencei és szomszédos néppel osztozunk.

És záró tanulságként Száraz György írásából idézek még:

„A nyelvészetben túlmenően az ősi szent hagyományok is rávilágítanak a magyarok őstörténetére. A szanszkrit és az északi ind nyelvek a szkítákat sakáknak, vagy szakáknak, vagy sákjárnak nevezik, ami annyit tesz 'ág', mint egy faj vagy nemzet ága. Nem mehetünk el a mellett szótlánul, hogy az egyik időszámítást az indoszkíták uralkodásától számítják: sakábd = szkíták szerinti (Kr. u. 78-tól). Bárdi Lajos felhívja a figyelmet: Shakjamuni Buddha a shaka törzsből származott. Az indiai nemzetségek történetét megörökítő Agni puránában (Tűz története, azaz a felsőbb kasztoké) a rázspatok a sakáktól (szkítáktól) származtatták magukat, azon belül egyik águkat a kusánoktól (indoszkítáktól), másikat a hunoktól. Az előbbi nép a Naptól, utóbbiak, a hunok és leszármazottaik a Holdtól kapták erejüket. Családfájuk szerint a Nap fiainak, illetve a Hold fiainak tartották magukat. Zászlóikban a piros a Nap színe, az ezüst a Holdé. Az Árpád-sávós zászlóban is vélhetően eredetileg ilyen okkal szerepeltek ezek a színek. A Hold fiait hungiáknak nevezték magukat...Hol volt a magyar őshaza? Nem tudni pontosan, csak annyit, hogy mely birodalmaknak volt a hivatalos nyelve az ómagyar. Például a Szkíta Birodalomnak. A Magyar Királyság – Hungaria – államalapító népe a szkíta nyelvet beszélte, értesülünk Anonymustól és Bonfiniától. Később a 15. századtól egyre intenzívebben indogermánosították a múltunkat: a tudományos körök egy része váltig állította, hogy nincs szkíta–magyar kontinuitás, s ezzel azt kezdték sulykolni, hogy a magyar esetében egy viszonylag új népről van szó, amelynek nincs őstörténelme. Ha pedig nincs őstörténetünk, akkor a nyelvünk sem lehet archaikus. Azonban a szakirodalomban régen szinonimának számított a szkíta, a hun és a magyar elnevezés. Később ez kikopott, mert bizonyos osztrák uralkodók és néhány érdekkör így döntött. Ez illeszkedett az 1849 utáni, a magyar államiság felszámolását célul kitűző törekvéseikbe. Ezzel igyekeztek aláaknázni a magyar nemzetet, a kultúrát és a nyelvet. Onnantól a mai napig számos történelemhamisítást követ-

tek el. Például a szkíta nemzet, mint a magyarság őse nem szerepelhetett a történelemkönyvekben, viszont minden idegen magyarázatot kritikátlanul átvették.” (Szárász, 2012.)

A végeredmény pedig az lett, hogy főként mezőgazdasági termékeket szolgáltató, kizsákmányolható szolgává alakították az országot és lakosságát, eltüntetve a „dicső múlt”, a magas szintű tudás és a jó élet emlékeit.